

Arap Birliği Ve Suriyeli Muhaliflerin Silahlandırılması Meselesi*

Doç. Dr. Cevher Şulul*

12.03.2013

Mısır'ın başkenti Kahire'de 139'uncusu düzenlenen Arap Birliği Dışışleri Bakanları Toplantısı'ndan iki önemli karar çıktı. Bunlardan biri Beşşar Esed rejiminin katliamları sebebiyle askıya aldığı Suriye'ye ait üyeliğin muhaliflere verilmesidir. Bu karar gereği Arap Birliği, Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Koalisyonu'ndan geçici üyelik için 'Yürütme kurulu' oluşturmasını istedi. Diğeri ise muhaliflerin silahlandırılması yönünde alınan karardır.

Suriye meselesinin çözümü için yakın bir tarihe kadar muhalefetin silahlandırılması meselesi Arap Birliği'nin gündeminde değildi. Arap Birliği sadece verdiği sözü tutmayan Suriye'nin üyeliğini askıya almakla yetinmişti. Bir kısım Arap ülkeleri ise söylem bazında bu meseleyi dillendirilmiş, Beşşar Esed yönetimi kınanmış ve tepki olarak Şam'daki elçilerini çekmişlerdir. Fakat bütün bu atılan adımlar Suriye halkının beklentilerine cevap vermemiştir.

Arap Birliği, bu toplantıda ilk defa Suriye muhalefetinin silahlandırılması yönünde bir karar almıştır. Üye ülkelere, Suriye muhalefetine silah yardımı yapma konusunda yeşil ışık yakmıştır. Bu karar bir yönüyle ambargonun kaldırılması anlamına da gelmektedir. Yani muhalefetin silahlandırılması meşru ve yasal hale gelmektedir. Bu atılan adım önümüzdeki günlerde Suriye muhalefetine büyük oranda silah verileceğinin de işaretidir.

Londra Üniversitesi Ortadoğu Araştırmalar Merkezi direktörü Fevvaz Gorgias'a göre bu karar, Amerika'nın planladığı fakat liderliğini yapmadığı bir stratejidir. Bu planlamanın amacı sahada fiili olarak taraflar arasındaki dengeyi değiştirmek, Beşşar Esed'e iktidarı bırakma dışında bir seçenek bırakmamaktır. Zira sınırlı askeri imkânlarla ülkenin yarısını kontrol eden muhalefete, Scud füzeleri ile tank ve uçaklara karşı mukavemet edebilecekleri askeri yardım yapılması halinde taraflar arasındaki dengenin değişmesi kaçınılmaz hale gelir.

Amerika dışışleri bakanı John Kerry'nin Arap başkentlerinde yaptığı açıklamalar da bu yaklaşımı desteklemektedir. John Kerry; Ankara, Kahire, Riyad ve Katar'da yaptığı açıklamalarda verilecek silahların türü ve miktarı konusunda detaylı görüşmeler yaptığından söz etmiştir. Yine John Kerry'nin, bu temaslarında özellikle Suudi Arabistan, Türkiye ve Katar'dan muhaliflere verilecek silahların radikal gurupların eline geçmeyeceğine dair bazı teminatlar aldığına dair bilgiler basına yansımıştır.

* Bu yazı ilk defa, 12.03.2013 tarihinde Stratejik Düşünce Enstitüsü (SDE) web sitesinde yayınlanmıştır.

Arap Birliği'ni bu yönde karar almaya iten nedenler vardır. Gerek Arap Birliği'nin gerek Amerika ile Avrupa Birliği'nin Suriye yönetimine teklif ettiği bütün siyasi çözüm nerileri karşılıksız kalmıştır. Nitekim Beşsar Esed'in, İngiliz gazetesi Sunday Times'a verdiği mülakata bakarak halkın taleplerinin karşılanması noktasında herhangi bir değişiklik olmadığı söylenebilir.

Beşsar Esed yönetimi Scud füzeleriyle, uçaklarla kentleri yıkıp insanları katlederken uluslararası toplumun nihayete kadar suskun kalması düşünülemez. Suriye halkının kendini müdafaa edebilmesi için gerekli imknların tanınması gerekir. Zira Suriye halkı, Beşsar Esed yönetiminin sadece ve sadece gten anladığını gayet iyi bilmektedir. Suriye yönetiminin en iyi bildiği Őey zorbalık ve katliamdır. Suriye'de olayların başladığı ilk altı ayda insanlar yapılan bütün katliamlara rağmen barışçıl gösteriler yapmaya devam etmişlerdir. Ancak bir süre sonra yapılan saldırılar karşısında kendilerini savunmak zorunda kalmış silahlı mukavemete başvurmuşlardır.

Temelde Suriye muhalefetinin silahlandırılması kararı, rejim değişikliğinden ziyade Suriye halkına kendini müdafaa etme imknı tanınmaktadır. Zira bugün itibariyle ölen insanların sayısı 70 bin'i bulurken, 4 milyon insan evlerini terk etmek zorunda kalmış, 2 milyon'dan fazla bina yıkılmıştır.

Őu anda Suriye yönetimi hem kendi halkı için hem de müttefikleri olan İran ve Rusya için bölgesel istikrarı tehdit eder bir boyuta gelmiştir. Rusya ve İran, Arap baharı ile birlikte bölgedeki bütün kazanımlarını kaybetmişlerdir. Bölge halkları nazarında istenmeyen ülke konumundadırlar. Ancak buna rağmen adı geçen lkeler Suriye konusundaki konumlarını değiştirmedeği sürece bölgede daha fazla kan ve gözyaşı olacak demektir. Bu da bölge için daha fazla risk ve istikrarsızlık demektir.

Bazılarına göre Suriye muhalefetinin silahlandırılması Rusya ve İran'ın müdahalesiyle birlikte silahlanma yarışını beraberinde getirir. Fakat burada unutulmaması gereken Őey Suriye halkına kendini müdafaa hakkının tanınmasıdır.

*Araştırmacı